

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ»**

Студента III курсу, 6С групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Гнаткевич Карина
Михайлівна

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування

Орлова Наталія
Сергіївна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування

Головня Юлія
Ігорівна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ І МЕТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ.....	5
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	11
2.1. Загальні результати моніторингу розвитку регіонів України за 2019 р.....	11
2.2. Особливості соціально-економічного розвитку міста Києва....	22
2.3. Шляхи реалізації державної політики регіонального розвитку	25
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31
ДОДАТКИ.....	34

ВСТУП

Метою державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання. Формування державної регіональної політики здійснюється за допомогою таких функцій управління як прогнозування, програмування і планування.

Головною метою державного управління соціально-економічним розвитком регіону є підвищення рівня задоволення соціально-економічних потреб населення, яке проживає на території конкретного регіону, на основі його комплексного розвитку. Обґрунтований, з точки зору здатності органів регіональної влади здійснювати свої функції, рівень господарсько-економічної самостійності регіону впливає на ефективність регіонального управління.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей та напрямів реалізації державної політики регіональним розвитком в Україні.

Для досягнення визначеної мети поставлено такі завдання:

- визначити особливості державної політики регіонального розвитку;
- провести моніторинг розвитку регіонів та м. Києва;
- виділити пріоритетні напрямки державної політики регіонального розвитку.

Об'єктом є соціально-економічний розвиток регіонів України та м. Києва.

Предметом дослідження є державна політика розвитку регіонів України (м. Київ).

Методами дослідження є: метод узагальнення, порівняння, аналізу та синтезу; систематизації.

Інформаційною базою дослідження є публікації вітчизняних та зарубіжних вчених, закони України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти та статистичні матеріали, результати досліджень, проведених безпосередньо автором.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (21 найменування), додатку. Загальний обсяг роботи становить 34 друкованих сторінок.

РОЗДІЛ 1. СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ І МЕТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Згідно з Державною стратегією регіонального розвитку 2020, основними принципами державної регіональної політики є:

конституційність та законність – відповідність Конституції та законам України, міжнародним договорам, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;

співробітництво – узгодження цілей, пріоритетів, завдань, заходів і дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, забезпечення взаємодії між ними під час формування та реалізації державної регіональної політики;

паритетність – забезпечення рівних можливостей доступу об'єктів державної регіональної політики до ресурсів державної фінансової підтримки регіонального розвитку;

відкритість – прозорість, прогнозованість, передбачуваність, послідовність діяльності органів державної влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування під час формування та реалізації державної регіональної політики;

субсидіарність – децентралізація владних повноважень, їх передача іншим органам на найнижчий рівень управління, які можуть їх реалізувати найбільш ефективно;

координація – взаємозв'язок та узгодженість довгострокових стратегій, планів та програм розвитку на державному, регіональному та місцевому рівні;

єдність – зменшення соціально-економічних диспропорцій між окремими регіонами, забезпечення просторової, політичної, економічної, соціальної, гуманітарної цілісності України;

історична спадкоємність – врахування та збереження позитивного досвіду розвитку регіонів;

сталий розвиток – забезпечення невиснажливого, ощадного та ефективного використання енергетичних, матеріальних, природних та інших ресурсів для задоволення потреб нинішнього покоління з урахуванням інтересів майбутніх поколінь [1].

На сьогодні розвиток України та її регіонів здійснюється під впливом геополітичних та внутрішніх викликів зростання відкритості економіки, що вимагає змін у підходах до стратегічного розвитку регіонів України та визначення цілей державної політики регіонального розвитку на перспективу.

Зазначені зміни полягають у переході від прямих короткострокових галузевих заходів впливу та реалізації інвестиційних проектів у конкретних регіонах для розв'язання проблем їх розвитку до системного і комплексного підходу до розвитку територій на основі концентрації фінансових ресурсів та створення умов для конкурентного розвитку всіх регіонів. Чітке розуміння нерівномірності регіонального розвитку повинно сприяти спрямуванню регіональної політики на розв'язання проблем забезпечення рівних можливостей провадження економічної діяльності для населення та бізнесу, розвитку і стимулювання конкурентних засад економіки, а також рівного доступу населення до соціальних, адміністративних та інших послуг, що забезпечують можливість самореалізації [2].

Іншим важливим фактором є посилення ролі інституційного, соціального та економічного середовища на регіональному та місцевому рівні для економічного зростання територій та підвищення рівня добробуту населення, що відповідно вимагає еволюції інституційної моделі формування та реалізації державної регіональної політики, яка сприяє створенню та

стійкому функціонуванню середовища, сприятливого для впровадження місцевих та регіональних ініціатив [3].

Державна регіональна політика повинна базуватися не на патерналістських відносинах між державою і регіоном, а на створенні умов для формування постійно відтворювальної внутрішньої (ендогенної) бази розвитку в умовах відкритої економіки.

Це можливо лише за умови системної координації дій органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування на всіх рівнях, представників бізнесу та громадянського суспільства. Визначальним стає як горизонтальна координація дій органів державної влади, які мають вплив на регіональний розвиток, так і запровадження багаторівневого вертикального управління, що має сприяти синхронізації дій центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування у сфері регіонального та місцевого розвитку [4].

Отже, процес формування та реалізації державної політики регіонального розвитку повинен базуватися на таких засадах:

запровадження системи постійного моніторингу, аналізу та оцінки екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) факторів впливу на регіональний розвиток. Екзогенні фактори можуть формуватися як за межами країни і зумовлюватися відкритістю її економіки, особливо у разі, коли економіка регіону суттєво пов'язана із зовнішнім ринком або географічним розташуванням самого регіону (прикордонні території), так і внутрішніми факторами, що пов'язані з прийняттям (неприйняттям або несвоєчасним прийняттям) рішень відповідними органами влади, які безпосередньо впливають на економічне та соціальне становище в регіоні. Ендогенні фактори формуються в результаті внутрішніх особливостей регіону, його історичного розвитку, географічних, політичних, економічних, демоетнічних, соціокультурних та інших факторів, а також особливостей формування інституційного середовища для розвитку;

формування державної регіональної політики, реалізація якої

поширюється на всі регіони та відповідно реагує на виклики екзогенних і ендегенних факторів, які стримують розвиток. Доцільність державного впливу на всі регіони, з одного боку, пов'язана з необхідністю створення умов для розвитку регіонів за рахунок використання внутрішнього потенціалу, з іншого, дає можливість активізації міжрегіональної інтеграції регіонів з різним рівнем розвитку, збільшення кількості «точок економічного зростання» на всій території України, а не лише в окремих регіонах;

запровадження механізму сильної та гнучкої координації всіх суб'єктів державної регіональної політики в процесі її формування та реалізації, взаємоузгодження регіональної політики з політикою розвитку окремих галузей та сфер. Така координація повинна забезпечувати синхронізоване стратегічне прогнозування та планування регіонального розвитку на всіх територіальних рівнях, узгоджене законодавче забезпечення процесів планування, а також упровадження властивого кожному суб'єкту регіональної політики інструментарію впливу на регіональний розвиток;

створення чіткої функціональної структури центральних та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення державного регулювання регіонального розвитку на всіх територіальних рівнях, координації багаторівневого управління за участю органів місцевого самоврядування, бізнесу, недержавних організацій та населення. Така структура повинна створюватися на основі визначених стратегічних цілей та завдань державної регіональної політики, бути функціонально гнучкою відповідно до потреб регіонального розвитку. Будь-які її зміни повинні бути мотивовані насамперед вимогами щодо створення необхідних умов для стимулювання регіонального та місцевого розвитку [5-6].

Утворення територіальних органів центральних органів виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади, а також їх структурне та функціональне наповнення необхідно здійснювати за принципом субсидіарності. Важливою є також:

координація діяльності територіальних органів центральних органів

виконавчої влади, місцевих органів виконавчої влади як між собою, так і з органами місцевого самоврядування;

підготовка висококваліфікованих кадрів у відповідних центральних та місцевих органах виконавчої влади, які мають знання та навички щодо розроблення та реалізації проектів регіонального розвитку, створення системи управління різними структурами в контексті координації їх діяльності під час формування та реалізації державної регіональної політики. Спроможність такої системи забезпечується можливістю визначати сфери політики центральних органів виконавчої влади, які мають вплив на регіональний розвиток, та координувати їх діяльність шляхом прийняття узгоджених рішень під час формування і реалізації політики;

забезпечення фінансової спроможності органів виконавчої влади, відповідальних за реалізацію державної регіональної політики, законності та відповідальності під час здійснення за участю органів місцевого самоврядування дій, пов'язаних з регіональним та місцевим розвитком, а також виконання відповідних державних зобов'язань, що передбачає формування джерел фінансування проектів регіонального розвитку на середньостроковій основі. Фінансування державної регіональної політики повинно узгоджуватися з її пріоритетами, концентруватися на ключових проектах, що забезпечують удосконалення інфраструктури для економічного зростання, створення умов для розвитку приватного сектору та доступу населення до адміністративних послуг. Доступ місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, населення та бізнесу до державних та інших фінансових ресурсів, визначених у рамках реалізації державної регіональної політики, повинен забезпечуватися шляхом визначення чітких процедур, обов'язкових фінансових зобов'язань реципієнтів, стандартів проведення моніторингу та оцінки результативності фінансових інтервенцій, спрямованих на розвиток території. Необхідно запровадити механізм узгодження дій та концентрації фінансових ресурсів органів виконавчої влади, сфера відповідальності і політика яких має територіальну

спрямованість і вплив на розвиток окремих областей, районів та міст. Дія зазначеного механізму повинна поширюватися як на ресурси, які виділяються з державного бюджету безпосередньо на реалізацію проектів у сфері регіонального розвитку, так і на ресурси міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, що витрачаються ними на певній території в рамках виконання відповідних галузевих програм [7-8];

формування механізму деконцентрації та децентралізації державних повноважень. Інституційна модель владних повноважень повинна передбачати можливість здійснення деконцентрації та децентралізації державних повноважень — їх передачу на місцевий рівень (або навпаки) в процесі динамічних змін умов регіонального розвитку. З одного боку, концентрація економічної активності в містах України вимагає від органів місцевого самоврядування прийняття рішень, спрямованих на відповідну та швидку реакцію на процеси міської агломерації. З іншого боку, зменшення концентрації сільського населення не повинно негативно впливати на доступ сільських жителів та суб'єктів господарювання до адміністративних та інших послуг. Крім того, органи місцевого самоврядування регіонів повинні мати управлінські, організаційні та фінансові можливості стимулювання співробітництва територіальних громад на міжрегіональному рівні для розв'язання спільних проблем розвитку [9-10].

Стратегічною метою реалізації державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку регіонів України з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання [11].

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

2.1. Загальні результати моніторингу розвитку регіонів України за 2019 р.

Оцінка соціально-економічного розвитку областей та міста Києва за січень-вересень 2019 року проведена Міністерством розвитку громад та територій України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики» [12].

Оцінку здійснено за 26 показниками, що характеризують ситуацію за 6 напрямками в різних сферах соціально-економічного розвитку регіонів (економічна ефективність, інвестиційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця, фінансова самодостатність, ефективність ринку праці, розвиток інфраструктури, відновлювана енергетика та енергоефективність) та проведено ранжування регіонів за кожним напрямом оцінки.

За підсумками січня-вересня 2019 року в цілому в регіонах спостерігається продовження позитивної тенденції трьох попередніх років щодо зростання в ключових сферах розвитку, про що свідчить динаміка основних соціально-економічних показників:

збільшено обсяги виробництва промислової продукції у 12 регіонах та в цілому по Україні обсяги промислового виробництва залишилися на рівні відповідного періоду попереднього року (у січні-вересні 2018 року – зростання на 2,4 %);

зросли обсяги виробництва продукції сільського господарства у 16 регіонах та в цілому по Україні (на 5,9%, у січні-вересні 2018 року – на 4,9%);

збільшилися обсяги будівельної продукції у 22 регіонах та в цілому по Україні (на 20,5%, у січні-вересні 2018 року – на 8,2%);

збільшено обсяги інвестицій, які залучаються в регіональні економіки:

капітальні інвестиції зросли у 17 регіонах та в цілому по Україні (на 12,4%, у січні-вересні 2018 року – на 19,9%);

прямі іноземні інвестиції зросли у 22 регіонах та в цілому по Україні (на 5,5%, за 9 місяців 2018 року – на 1,2%);

збільшилися доходи місцевих бюджетів в усіх регіонах: від 10,4% у Запорізькій до 20,9% у Львівській області; в середньому по Україні показник приросту склав 17,7% (у січні-вересні 2018 року – 17,7%), що дозволяє більш самостійно вирішувати місцеві проблеми розвитку;

вдалося покращити динаміку соціальних індикаторів:

реальна заробітна плата зросла в усіх регіонах: від 6,3 % в Одеській та Закарпатській до 12,9% у Дніпропетровській області і в цілому по Україні – на 9,5% (у січні-вересні 2018 року – на 12,8%);

обсяги заборгованості з виплати заробітної плати скоротилися у 14 регіонах; у всіх регіонах зменшуються показники рівня безробіття населення [13].

Напрямок «Економічна ефективність» включає 7 показників, які характеризують стан розвитку реального сектору економіки (промисловість, сільське господарство, будівництво) та рівень цін на споживчому ринку.

У січні-червні 2019 року розвиток більшості регіонів за цим напрямом характеризувався позитивною динамікою у сферах промислового, сільськогосподарського виробництва та виробництва будівельної продукції, а також уповільненням інфляційних процесів на споживчому ринку.

За підсумками січня-вересня 2019 року обсяги промислового виробництва в Україні залишилися на рівні відповідного періоду попереднього року (у січні-вересня 2018 року спостерігалось зростання на 2,4%).

Збільшення обсягів виробництва промислової продукції спостерігалось у 12 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 17 регіонах): від 0,3% у Чернівецькій та Миколаївській до 19,0% у Вінницькій області. Також суттєво наростили обсяги промислового виробництва підприємства Рівненської (на 9,4%), Херсонської (на 4,6%), Кіровоградської (на 4,5%), Одеської (на 4,4%) та Донецької (на 4,0%) областей.

Зменшення обсягів виробництва промислової продукції за підсумками січня-вересня 2019 року спостерігалось у 13 регіонах, від -0,2% у Полтавській до -15,2% у Хмельницькій областях. Крім Хмельницької, найбільше скорочення обсягів зафіксовано у Закарпатській області (-9,0%), Житомирській (-8,6%), Чернігівській (-8,5%), Івано-Франківській та Запорізькій (-4,2%) областях [14].

Зростання обсягів виробництва у січні-вересні 2019 року проти показників січня-вересня 2018 року відбулося за такими напрямками промислової діяльності як: добувна промисловість і розроблення кар'єрів. Виробництво продукції збільшилося в цілому по Україні на 2,2% (у січні-вересні 2018 року – також на 2,2%). Серед основних видів діяльності у добувній промисловості зросло добування кам'яного та бурого вугілля (на 3,2%); сирої нафти та природного газу (на 3,1%); металевих руд (на 2,6%).

Нарощення обсягів виробництва у добувній промисловості і розробленні кар'єрів у січні-вересні 2019 року зафіксовано у 16 регіонах (у січні-вересні 2018 року – в 11 регіонах). Найбільший приріст спостерігався у Херсонській (у 2,4 раза) та Миколаївській (+21,4%) областях [15].

У 7 регіонах обсяги виробництва у галузі зменшилися. Скорочення варіювало від -5,5% (у Черкаській області) до -49,5% (у Волинській області).

Зростання виробництва продукції переробної промисловості спостерігалось у 10 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 14 регіонах): від +0,5% (у Сумській області) до +22,5% (у Вінницькій області).

За видами переробної галузі приріст виробництва спостерігався у:

– виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів. У цілому по Україні виробництво зросло на 2,1% (проти спаду у січні-вересні 2018 року на 1,4%) в умовах збільшення внутрішнього та зовнішнього попиту на тлі збільшення сировинної бази з боку сільського господарства. Серед основних видів виробництва харчової галузі відбулось збільшення обсягів виробництва саме харчових продуктів (на 3,7%); виробництва напоїв (на 2,1%).

Нарощення обсягів виробництва у галузі за підсумками січня-вересня 2019 року зафіксовано у 12 регіонах (за підсумками січня-вересня 2018 року – у 8 регіонах). Найбільше виробництво зросло у Кіровоградській (на 22,0%) і Вінницькій (на 17,8%) областях [13].

Зменшилося виробництво продукції галузі у 12 регіонах: від -0,1% (у Тернопільській області) до -17,5% (в Івано-Франківській області).

– виробництві хімічних речовин і хімічної продукції: загальне зростання по Україні склало +0,3% (у січні-вересні 2018 року +28,8%). Серед основних видів продукції хімічної промисловості відбулось збільшення виробництва основної хімічної продукції, добрив і азотних сполук, пластмас і синтетичного каучуку в первинних формах (на 4,8%); фарб, лаків і подібної продукції, друкарської фарби та мастик (на 2,6%).

Нарощення обсягів виробництва у хімічній галузі за підсумками січня-вересня 2019 року зафіксовано у 12 регіонах (за підсумками січня-вересня 2018 року – у 13 регіонах). Найбільше виробництво зросло у Рівненській (на 81,4%) і Волинській (на 20,1%) областях [15].

Зменшилося виробництво продукції хімічної промисловості в 11 регіонах: від -3,4% (у Чернівецькій області) до -43,3% (у Хмельницькій області).

– виробництві основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів: обсяги виробництва по Україні в цілому збільшилися на 8,1% (проти спаду -1,3% у січні-вересні 2018 року) в умовах стабільного внутрішнього попиту.

Збільшення виробництва фармацевтичної продукції зафіксовано у 5 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 3 регіонах): Черкаській (+17,8%), Львівській (+12,4%), Сумській (+11,7%), Житомирській (+4,6%) областях та м. Києві (+6,0%).

Зменшення обсягів виробництва відбулось у 4 регіонах: Харківській (-19,0%), Вінницькій (-6,1%), Київській (-5,7%), Кіровоградській (-5,1%), областях.

– металургійному виробництві, виробництві готових металевих виробів, крім машин і устаткування: в цілому по Україні обсяги виробництва залишилися на рівні відповідного періоду попереднього року (у січні-вересні 2018 року обсяги виробництва зросли на 2,3%). Серед основних видів металургійної діяльності зменшилися обсяги виробництва готових металевих виробів, крім машин і устаткування (на 0,1%); обсяги металургійного виробництва не змінилися [16].

У розрізі регіонів нарощення обсягів виробництва зафіксовано у 7 регіонах (за підсумками січня-вересня 2018 року – у 14 регіонах). Найбільше виробництво зросло у Вінницькій (на 83,2%) і Чернігівській (на 40,6%) областях. Зменшилося виробництво продукції галузі у 17 регіонах: від -0,1% (у Харківській області) до -31,4% (у Чернівецькій області).

Разом з тим, за підсумками січня-вересня 2019 року загалом по Україні у переробній промисловості було зафіксовано зменшення обсягів виробництва на 0,6% (у січні-вересні 2018 року – приріст +2,5%). Цьому сприяло скорочення обсягів виробництва у 14 регіонах.

За видами переробної галузі спад виробництва спостерігався у:

– текстильному виробництві, виробництві одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів по Україні обсяги зменшилися на 10,3% (у січні-вересні 2018 року – на 1,2%). Загалом, по Україні текстильне виробництво скоротилося на 7,3%; виробництво одягу – на 10,8%; шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів одягу – на 14,1%.

Зменшення обсягів виробництва продукції текстильної промисловості спостерігалось у 17 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 19 регіонах): найбільше – у Чернівецькій (-36,7%), Івано-Франківській (-30,5%), Тернопільській (-22,5%) областях.

Серед 7 регіонів, де було зафіксоване зростання виробництва продукції текстильної промисловості, приріст варіював від +0,1% (у Хмельницькій області) до +34,5% (у Сумській області) [13].

- виготовленні виробів з деревини, виробництві паперу та поліграфічній діяльності: в цілому по Україні виробництво зменшилося на 5,7% (порівняно із зростанням обсягів виробництва у січні-вересні 2018 року на 3,3%). Серед основних видів діяльності галузі зменшились обсяги виробництва паперу та паперових виробів (на 8,8%); поліграфічної діяльності, тиражування записаної інформації (на 23,1%).

Зменшення обсягів виробництва у деревообробній та поліграфічній діяльності було зафіксовано у 16 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 9 регіонах), з найбільшим спадом у м. Києві (на 26,9%), Сумській (на 24,7%), Тернопільській (на 19,9%) та Дніпропетровській (на 16,9%) областях.

Збільшилося виробництво продукції галузі у 8 регіонах: від +3,7% (у Житомирській області) до +71,1% (у Вінницькій області).

- виробництві коксу, продуктів нафтоперероблення спад обсягів виробництва по Україні становив 4,7% (проти приросту у січні-вересні 2018 року +3,8%), у тому числі: у Донецькій (-9,6%), Запорізькій (-1,9%) та Харківській (-1,1%) областях. На загальний результат вплинуло, насамперед, зменшення обсягів виробництва коксу та коксопродуктів на 3,9%.

У Дніпропетровській області зростання виробництва продукції нафтококової промисловості становило +0,6%.

– виробництві гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції: в цілому по Україні виробництво зменшилося 0,1% (у січні-вересні 2018 року на 0,5%). Серед основних видів діяльності галузі зменшилося виробництво гумових і пластмасових виробів (на 2,0%).

Зменшення обсягів виробництва неметалевої продукції спостерігалось в 11 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 16 регіонах): найбільше – у Кіровоградській (-12,5%), Черкаській (-9,4%), Харківській (-6,2%) та Сумській(-6,1%) областях.

Серед 13 регіонів, де було зафіксоване зростання виробництва продукції, приріст варіював від +0,6% (у Дніпропетровській області) до +19,2% (в Одеській області) [13].

- машинобудуванні, крім ремонту і монтажу машин і устаткування: у цілому по Україні виробництво скоротилося на 3,9% (проти приросту у січні-вересні 2018 року +4,8%).

Серед основних видів машинобудування в Україні спад спостерігався у виробництві електричного устаткування (на 24,1%); автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів (на 25,8%); інших транспортних засобів (на 1,1%).

Негативна динаміка виробництва продукції галузі машинобудування спостерігалася у 17 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 8 регіонах). Найбільший спад зафіксовано у Херсонській (-28,3%), Чернігівській (-22,9%), Хмельницькій (- 17,7%), Волинській (-13,4%) та Вінницькій (-13,2%) областях [17].

Збільшилося виробництво продукції галузі у 6 регіонах: від +3,2% (у Рівненській області) до +46,9% (у Чернівецькій області).

У Полтавській області обсяги виробництва продукції машинобудування у січні-вересні 2019 року залишилися на рівні відповідного періоду попереднього року.

- постачанні електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря спад виробництва по Україні становив -1,4% (проти приросту у січні- вересні 2018 року +2,6%).

Скорочення виробництва спостерігалось у 17 регіонах (у січні-вересні 2018 року – у 7 регіонах), з яких найбільший спад було зафіксовано у

Хмельницькій (-27,0%), Львівській (-19,8%), Дніпропетровській (-14,0%) та Івано-Франківській (-7,7%) областях.

Збільшення виробництва у галузі спостерігалось у 7 регіонах і коливалось від +3,9% (у Київській області) до +22,8% (у Херсонській області).

Всього по Україні за підсумками січня-вересня 2019 року було реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) без ПДВ та акцизу на суму понад 1876,6 млрд. грн. Обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу в середньому по Україні становив 44396,6 грн. [17]

При цьому територіальна диспропорція щодо обсягів реалізованої промислової продукції на одну особу порівняно з відповідним періодом попереднього року залишилась незмінно і склала 14,0 раза (максимальне значення у січні-вересні 2019 року спостерігалось у Дніпропетровській області – 110916,2 грн., мінімальне у Луганській області – 7917,8 грн.).

За підсумками січня-червня 2019 року продовжено позитивну динаміку по Україні щодо обсягу виробництва валової продукції сільського господарства – зростання на 5,9 % (у відповідний період 2018 року – збільшення на 4,9 %).

За звітний період обсяги виробництва продукції збільшилися у 16 регіонах в межах від 0,5 % в Житомирській до 27,2 % у Запорізькій області. Обсяги виробництва також суттєво збільшилися у Кіровоградській (на 21,4%), Донецькій (на 16,8%), Миколаївській (на 13,2%) та Дніпропетровській (на 12,5%) областях. У Івано-Франківській області обсяги виробництва у січні-вересні 2019 року залишилися на рівні відповідного періоду 2018 року.

Зменшення обсягу виробництва валової продукції сільського господарства за січень-червень 2019 року в порівнянні з відповідним періодом 2018 року зафіксовано у 7 регіонах: від -0,3 % у Київській до -4,5 % у Одеській області [13].

Основними причинами виникнення негативних тенденцій в звітному періоді були:

- обмеження доступу товаровиробників до кредитних ресурсів;
- подорожчання матеріально-технічних ресурсів;
- низький рівень купівельної спроможності населення;
- захворювання свиней на африканську чуму (спостерігається

тенденція до зменшення виникнення випадків АЧС порівняно з відповідним періодом 2018 року) [15].

Обсяг виробництва валової продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу сільського населення у січні-вересні 2019 року по Україні дорівнював 15612 грн., що на 6,5 % перевищувало відповідний показник 2018 року (14596 грн.).

Найвищі показники обсягу виробництва валової продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу сільського населення за січень-вересень 2019 року зафіксовано у Кіровоградській (28345 грн), Дніпропетровській (25975 грн), Херсонській (24547 грн), Миколаївській (24129 грн) та Харківській (23955 грн) областях.

Загалом обсяг виробництва валової продукції сільського господарства у розрахунку на одну особу сільського населення за січень-вересень 2019 року в порівнянні з відповідним періодом попереднього року:

збільшено в 7 областях, найбільше в: Запорізькій (на 55,3%), Донецькій (на 30,6%), Дніпропетровській (на 12,4%), Кіровоградській (на 9,7%) і Миколаївській (на 8,6%) та Херсонській (на 6,3%) областях;

зменшено у 17 областях: Київській (на 12,4%), Житомирській (на 9,4%), Луганській (на 8,8%), Черкаській (на 8,2%), Чернігівській (на 8,1%) областях.

За підсумками січня-вересня 2019 року у 22 регіонах спостерігалось збільшення обсягу виробництва будівельної продукції: від 1,7% у Полтавській, області до 2 разів у Вінницькій, в цілому по Україні зростання склало 20,5% (за відповідний період 2018 року – на 8,2%).

В розрізі регіонів найбільше зростання обсягу будівельної продукції, крім Вінницької області, зафіксовано у Чернігівській (у 1,6 раза), Херсонській (на 38,2%), Дніпропетровській (на 33,4%) та Закарпатській (на 32,9%) областях.

Негативну динаміку щодо виробництва будівельної продукції за підсумками 9 місяців 2019 року зафіксовано у 3 регіонах: Черкаській (на 1,1%), Одеській (на 2,1%) та Івано-Франківській (на 5,6%) областях [13].

У вересні 2019 року по відношенню до грудня 2018 року ситуація на споживчому ринку в усіх регіонах характеризувалася зростанням цін. Так, середній індекс споживчих цін по Україні становив 103,4% (у вересні 2018 року зростання становило 5,6%).

У регіональному розрізі індекс споживчих цін варіював від 101,9% у Вінницькій області до 105,1 % у Донецькій області.

В цілому у вересні 2019 року по відношенню до грудня 2018 року у регіонах серед товарів і послуг зросли ціни на: освіту: від +4,4% (у Вінницькій області) до + 23,7% (у Донецькій області).

В середньому по Україні ціни зросли на 13,0%; алкогольні напої, тютюнові вироби: від +8,2% (у Херсонській області) до + 12,1% (у Кіровоградській області). По Україні – на 10,3%; зв'язок: від +4,1% (у Львівській області) до + 11,4% (у Запорізькій області) [18].

По Україні – на 7,8%; ресторани та готелі: від +2,4% (в Івано-Франківській області) до + 14,9% (у Донецькій області). По Україні – на 6,5%; продукти харчування та безалкогольні напої: від +0,7% (у Закарпатській області) до + 5,1% (у Запорізькій області). По Україні – на 4,0%; охорону здоров'я: від +0,6% (у Кіровоградській області) до + 5,2% (у Волинській області). По Україні – на 3,4%;

предмети домашнього вжитку, побутову техніку та поточне утримання житла: від +0,2% (у Миколаївській області) до + 3,5% (у Донецькій області). По Україні ціни зросли на 0,8%. Зниження цін відбулося у Вінницькій (на 3,0%), Чернігівській (на 1,4%), Дніпропетровській і Черкаській (на 1,2% у

кожній), Хмельницькій (на 0,6%), Закарпатській (на 0,5%), Луганській (на 0,4%) та Чернівецькій (на 0,1%) областях;

одяг і взуття: від +0,1% (у Запорізькій і Київській областях) до + 6,9% (у Полтавській області). По Україні ціни зросли на 0,7%. Зниження цін відбулося у Луганській (на 5,1%), Черкаській (на 4,7%), Кіровоградській (на 4,1%), Миколаївській (на 3,9%), Вінницькій (на 3,2%), Івано-Франківській (на 2,1%), Волинській і Чернігівській (на 1,7% у кожній), Чернівецькій (на 1,6%), Херсонській (на 0,8%) областях та м. Києві (на 3,7%);

відпочинок і культуру: від +0,2% (у Миколаївській області) до + 6,1% (у Донецькій області). По Україні ціни зросли на 0,5%. Зниження цін відбулося у Херсонській (на 2,8%), Хмельницькій (на 2,3%), Кіровоградській (на 2,2%), Дніпропетровській (на 2,1%), Івано-Франківській (на 1,9%), Волинській (на 1,8%), Черкаській (на 1,1%), Одеській (на 0,9%), Львівській (на 0,8%), Полтавській і Київській (на 0,6% у кожній), Запорізькій (на 0,5%), Вінницькій (на 0,3%), Житомирській (на 0,2%) та Рівненській (на 0,1%) областях; Водночас, мало місце зниження цін на: житло, воду, електроенергію, газ та інші види палива: по Україні ціни зменшилися на 2,0%. Ціни зменшилися у 23 регіонах: від -0,5% (у Дніпропетровській області) до -7,0% (у Львівській області). Водночас зросли ціни у м. Києві на 9,6% та Полтавській області - на 0,2%;

транспорт: по Україні ціни зменшилися на 0,6%. Ціни зменшилися у 14 регіонах: від -0,1% (у Волинській області) до -4,4% (у Запорізькій області). Водночас зросли ціни в 11 регіонах: від +0,1% (у Донецькій, Полтавській і Рівненській областях) до +3,5% (у Харківській області) [18].

Перелік щорічних індикаторів, на досягнення прогнозованих значень яких спрямована Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (регіональний розріз) надано у ДОДАТКУ А.

2.2. Особливості соціально-економічного розвитку міста Києва

Обсяг реалізованої промислової продукції у січні-жовтні 2019 року збільшився на 33,4 млрд грн. порівняно з січнем-жовтнем 2018 року і становив 186,7 млрд. грн. (9% загальнодержавного обсягу) (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Індекси промислової продукції за основними видами діяльності, у % до відповідного періоду попереднього року [18]

	Січень- жовтень 2017 року	Січень- жовтень 2018 року	Січень- жовтень 2019 року	Питома вага у загальному обсязі реалізованої продукції, %
Промисловість в цілому	95,8	97,8	96,7	100,0
Зросли: Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	101,9	103,6	104,7	7,7
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	101,9	100,2	104,4	30,3
Машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування	80,9	99,9	103,9	4,7
Виробництво гумових і пластмасових виробів; іншої неметалевої мінеральної продукції	109,9	97,6	100,8	6,1
Скоротилися: Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	130,0	87,5	99,4	1,2
Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	98,7	95,7	95,3	38,6
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин і устаткування	95,0	103,8	90,2	2,0
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	118,5	89,3	82,1	1,1

За останніми наявними статистичними даними у січні-вересні 2019 року обсяг освоєних капітальних інвестицій становив 126581 млн. грн. (33,4% загальнодержавного обсягу), що на 11,3% більше обсягу капітальних інвестицій ніж у січні-вересні 2018 року (в Україні збільшення на 12,4%) (табл.2.2).

Таблиця 2.2

Капітальні інвестиції за джерелами фінансування, у % до загального обсягу [18]

	Січень-вересень 2018 року	Січень-вересень 2019 року
Усього	100,0	100,0
зокрема за рахунок		
коштів державного бюджету	3,1	3,9
коштів місцевих бюджетів	3,3	3,8
власних коштів підприємств та організацій	77,9	77,3
кредитів банків та інших позик	9,6	8,8
коштів іноземних інвесторів	0,3	0,8
коштів населення на будівництво житла	3,6	3,6
інших джерел фінансування	2,2	1,8

У січні-вересні 2019 року акціонерного капіталу нерезидентів надійшло 1124,8 млн. дол. США (67,4% загальнодержавного обсягу).

Станом на 01.10.2019 за попередніми даними обсяг унесених в економіку міста Києва прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) з початку інвестування становив 18374,6 млн. дол. США (52,9% загальнодержавного обсягу).

Темп зростання обсягу прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) становив 105,7% до обсягів на початок 2019 року (в Україні – 105,5%) (табл.2.3).

Таблиця 2.3

ТОП-7 країн-інвесторів, з яких в економіку м. Києва надійшли прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) станом на 01.10.2019 [18]

	на 01.01.2019		на 01.10.2019	
	Обсяг, млн дол. США	у % до загального обсягу	Обсяг, млн дол. США	у % до загального обсягу
Кіпр	4553,7	26,2	4948,1	26,9
Нідерланди	4286,5	24,6	4530,7	24,7
Велика Британія	1120,6	6,4	1121,5	6,1
Австрія	776,1	4,5	839,0	4,6
Російська Федерація	415,1	2,4	637,5	3,5
Віргінські Острови (Брит.)	623,5	3,6	634,3	3,5
Франція	549,6	3,2	627,0	3,4

Станом на 01.10.2019 обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування становив 6333,1 дол. США, що на 10,6% більше ніж в минулому році та в 7,7 раза більше ніж аналогічні обсяги по Україні (824,9 дол. США).

У січні-вересні 2019 року обсяг зовнішньої торгівлі товарами становив 27527,8 млн. дол. США (на 16% більше ніж у січні-вересні 2018 року). Експорт – збільшився на 23,2% порівняно з січнем-вереснем 2018 року (в країні збільшення на 7,4%) і становив майже 9037,1 млн. дол. США (24,4% загальнодержавного обсягу) [18].

У січні-жовтні 2019 року рівень оплати населенням житлово-комунальних послуг (без урахування електроенергії) становив 1012% (в Україні – 103,42%) (табл. 2.4)

Таблиця 2.4

Рівень оплати населенням житлово-комунальних послуг по м. Києву за видами послуг, у % з початку року [18]

Показник	Січень– жовтень 2018 року	Січень– жовтень 2019 року
Рівень оплати населенням житлово-комунальних послуг	103,4²	101,0²
за видами послуг:		
постачання природного газу	101,5 ²	109,1 ²
централізоване опалення та постачання гарячої води	112,1 ²	104,5 ²
централізоване постачання холодної води та водовідведення	89,3	90,9
утримання будинків і споруд та прибудинкових територій	95,1	96,4
вивезення побутових відходів	100,6	93,0

У січні-жовтні 2019 року середньомісячна заробітна плата штатного працівника підприємств, установ та організацій становила 15451 грн. (в Україні – 10306 грн), що на 17% більше ніж у січні-жовтні 2018 року.

Індекс реальної заробітної плати по м. Києву у січні-жовтні 2019 року порівняно з січнем-жовтнем 2018 року становив 108,1% (в Україні – 109,5%).

Заборгованість із виплати заробітної плати станом на 01.11.2019

збільшилася на 35,3% порівняно з початком року (в Україні збільшення – на 30%) і становила близько 196,1 млн. грн. (5,7% загальної суми боргу по Україні). Заборгованість із виплати заробітної плати на економічно активних підприємствах станом на 01.11.2019 становила понад 160,9 млн грн, що на 64,9% більше порівняно з початком року.

За результатами діяльності у сфері зайнятості у січні-жовтні 2019 року:

- кількість громадян, які перебували на обліку в центрах зайнятості і шукали роботу становила близько 24,5 тис. осіб (на 2,4% менше ніж у січні-жовтні 2018 року), з яких 15,8 тис. громадян зареєстровано у поточному році;
- працевлаштовано за направленням служби зайнятості 12,6 тис. осіб, зокрема безробітних – 7,8 тис. осіб;
- проходило професійне навчання близько 1,2 тис. осіб.

Станом на 01.11.2019 на обліку залишалося 8,4 тис. безробітних. За останніми наявними даними офіційної статистики у січні-червні 2019 року рівень безробіття (за методологією МОП) скоротився на 0,5 відсоткових пункти і становив 6,1% (у січні-червні 2018 року – 6,6%) [18].

2.3. Шляхи реалізації державної політики регіонального розвитку

Своєчасне та адекватне реагування на негативні тенденції соціально-економічного розвитку та подолання потенційних загроз є необхідною умовою створення нових можливостей для розвитку регіонів та підвищення життєвих стандартів.

Ураховуючи наведені результати аналізу динаміки соціально-економічного розвитку регіонів, можна визначити найбільш значні виклики, на які держава повинна реагувати шляхом вироблення та реалізації нової державної регіональної політики (табл.2.5).

Проблеми реалізації державної регіональної політики

Проблеми конкурентоспроможності	Проблеми розвитку територій	Проблеми управління
Анексія Криму з боку Російської Федерації	зростання вимушеної міграції з території Криму та східних регіонів	відсутність спеціального органу управління з питань вимушеної міграції
Руйнування об'єктів соціальної, виробничої та дорожньо-транспортної інфраструктури на території Донецької та Луганської областей	збільшення безробіття проблеми забезпечення житлом, соціального захисту та пенсійного забезпечення вимушених переселенців погіршення криміногенної ситуації	відсутність цільових державних програм щодо розв'язання проблем, пов'язаних із тимчасовою окупацією Криму та проведенням антитерористичної операції на території Донецької та Луганської областей
Відставання в економічному розвитку від держав-сусідів	асиметрія регіонального розвитку, зростання диспропорцій за основними показниками	недосконала система управління регіональним розвитком
Економічна дезінтеграція загальноукраїнського ринку, ізоляція регіональних ринків, залежність регіональних ринків від експорту	значна територіальна асиметрія за показниками якості життя населення, особливо в сільській місцевості	надмірна централізація управління
Обмеженість ресурсів для розвитку	відсутність достатньої кількості фінансово-економічних ресурсів для власного розвитку територіальних громад	відсутність партнерства: центр – регіони – територіальна громада
Моноорієнтованість економіки найбільш розвинутих регіонів	нерозвинутість локальної інфраструктури, відсутність транспортної доступності в межах регіону	відсутність на регіональному рівні виконавчих органів місцевого самоврядування
Технологічна розірваність економіки регіонів Нетрансформація економіки міст регіонів у добробут населення	технологічна відсталість економіки регіонів	недосконалість правового регулювання щодо розподілу повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування
Висока енергоємність економіки регіонів	погіршення екологічної ситуації в багатьох містах та інших населених пунктах	незавершена адміністративна реформа з нестабільною інституційною структурою у сфері регіональної політики

Продовження табл.2.5

Проблеми конкурентоспроможності	Проблеми розвитку територій	Проблеми управління
Відсутність реальної інноваційності в економіці регіонів	відсутність координації секторальної політики в межах територій одного регіону	відсутність прогресу в реформі адміністративно-територіального устрою України
Нереформованість сектору житлово-комунального господарства	неврахування потреб окремих міст і районів під час розроблення програм розвитку регіону низький рівень використання потенціалу міжрегіонального та транскордонного співробітництва	фрагментація визначених повноважень та періодична зміна центрального органу виконавчої влади, який є відповідальним за формування та забезпечення реалізації державної регіональної політики
Недостатній розвиток підприємницького середовища Високі показники рівня концентрації та монополізація окремих регіональних товарних ринків	низька ефективність політики стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва на місцевому рівні відсутність достатніх стимулів для легалізації доходів населення та зменшення тіньової зайнятості	відсутність довгострокової стратегії розвитку України, яка б мала стати підґрунтям реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року
Скорочення кількості працівників та погіршення якості трудового потенціалу та посилення міграційних процесів серед працездатного населення	зменшення кількості населення, його старіння, низька економічна активність населення і недосконала оцінка реальної вартості робочої сили	недостатня кількість кваліфікованих кадрів, необхідних для стратегічного планування, розроблення та впровадження новітніх інструментів стимулювання регіонального розвитку, аналізу та моніторингу їх ефективності

Роль держави щодо забезпечення розвитку регіонів у сучасному світі не обмежується лише регуляторними функціями такими як, наприклад: стимулювання економічного зростання, раціонального використання трудового потенціалу, забезпечення прогресивних зрушень у галузевій і територіальній системах, підтримання експорту продукції та послуг.

Головною метою державного управління регіональним розвитком стає забезпечення економічної й соціальної стабільності, захист вітчизняних виробників на світових ринках, гармонізація майнових відносин, зміцнення

існуючого ладу, демократизація управління, транзит держави в європейські та євроатлантичні структури тощо. Безперечно, в умовах глибоких ринкових перетворень управління регіональним розвитком стає ключовою ланкою механізму державного управління [19].

Аналіз сучасного стану механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіону здійснюють за допомогою реалізації моніторингу стану соціально-економічного розвитку регіонів України. Моніторинг соціально-економічних процесів виступає як інструмент узгодження інтересів в процесі реалізації стратегії регіонального розвитку і є умовою та базою, на основі якої можлива консолідація регіонального співтовариства.

Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів служить для полегшення процесу прийняття управлінських рішень, у зв'язку з чим він повинен будуватися на основі застосування сучасних та ефективних методів аналізу, оперативних методів обробки інформації за допомогою новітнього програмного забезпечення [20].

Моніторинг реалізації державної регіональної політики проводиться шляхом визначення переліку відповідних індикаторів (показників), відстеження їх динаміки. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів проводиться шляхом здійснення розрахунків рейтингової оцінки (ранжування) регіонів за кожним напрямом та розрахунку загальної рейтингової оцінки в цілому за всіма напрямками: щокварталу та щороку [21].

ВИСНОВКИ

З огляду на систему факторів, що впливають на соціально-економічний розвиток України в сучасних умовах, а саме процеси глобалізації та регіоналізації світових економічних відносин, пріоритетність інноваційного шляху розвитку, інформатизації суспільства, загострення міжнародної конкуренції, реалізацію адміністративних реформ в країні, держава повинна застосовувати таку політику впливу на регіональний розвиток, яка забезпечувала б:

- створення і зміцнення єдиного економічного простору країни, унітарність і територіальну цілісність держави за умови відповідної економічної самостійності регіонів;

- раціональне поєднання загальнодержавних і місцевих інтересів у основі децентралізації влади;

- зменшення міжрегіональних відмінностей в рівнях соціально-економічного розвитку регіонів;

- підвищення конкурентоспроможності регіонів на основі оптимального використання соціально-економічного потенціалу і геополітичного розташування;

- селективну підтримку депресивних територій та територій пріоритетного розвитку.

Пріоритетними напрямками державної регіональної політики за основними складовими сталого розвитку можна визначити:

- стимулювання та підтримка місцевих ініціатив щодо ефективного використання внутрішнього потенціалу регіонів для створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, підвищення якості життя людей;

- зменшення територіальної диференціації за індексом регіонального людського розвитку;

формування конкурентоспроможності регіонів через розроблення та впровадження програм і проектів підвищення конкурентоспроможності територій;

стимулювання міжрегіональної інтеграції, подолання міжрегіонального відчуження, інтеграції регіональних економічних, інформаційних, освітніх просторів у єдиний загальноукраїнський простір;

створення ефективної системи охорони навколишнього середовища через врахування екологічної складової у стратегіях регіонального розвитку, оцінювання, вирівнювання та зниження техногенно-екологічних навантажень на довкілля у регіонах;

поліпшення матеріального, фінансового, інформаційного, кадрового та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів, сприяння виконанню завдань органами місцевого самоврядування.

Державне управління регіональним розвитком передбачає використання форм і методів узгодження інтересів між центром і регіонами, посилення взаємозв'язку між використанням міжрегіональних та внутрішньо-регіональних матеріальних ресурсів і фінансових потоків, способів удосконалення механізму державної підтримки соціально-економічного розвитку регіонів, особливо депресивних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 №156-VIII. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19> (дата звернення: 20.09.2019).
2. Константинов О. О. Наукові засади державного управління соціально-економічним розвитком регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 20. С.98-100.
3. Стадниченко Т. Основні закономірності, принципи та завдання регіонального управління в сучасних умовах адміністративного реформування. *Демократичне врядування*. 2015. Вип. 15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2015_15_10 (дата звернення: 20.09.2019).
4. Тофанюк О.В., Зінчук А.С. Державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів України. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип.33. С.159-165.
5. Ляшевська О.І. Державне регулювання валового регіонального продукту як чинник сталого розвитку регіону: монографія. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 200 с.
6. Степаненко С. В. Державне регулювання процесів соціально-економічного розвитку в Україні: монографія. Харків: Вид-во ХарРі НАДУ «Магістр», 2015. 300 с.
7. Гончаров В.М. Трухіна О.А., Зінченко А.М., Пожидаєв А.Є., Захаров С.В., Квітковський Д.О. Формування державної стратегії управління регіональним розвитком в контексті євроінтеграції України: суть, проблеми та шляхи вдосконалення: монографія. Луганськ: Вид-во «Ноулідж», 2012. 176 с.
8. Соціально-економічний розвиток регіону: механізми державного впливу: монографія / кер. авт. кол. д.е.н., доц. О.П. Крайник: Г.С. Третяк, О.М. Чемерис, І.І. Козак. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 232 с.

9. Бабінова О.О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. Київ: Фенікс, 2011. 268 с.
10. Куліш І.М. Державне управління регіональним розвитком України в контексті європейської інтеграції: монографія. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. 252 с.
11. Ковальчук В.Г. Державне управління соціально-економічним розвитком регіону: монографія. Харків, Золоті сторінки, 2013. 296 с.
12. Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики: постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 856. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF> (дата звернення: 20.09.2019).
13. Аналіз стану соціально-економічного розвитку областей та міста Києва за січень-березень 2019 року. URL: <http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/Analiz-sotsialno-ekonomichnogo-rozvitku-regioniv-za-sichen-berezen-2019-roku.pdf> (дата звернення: 20.09.2019).
14. Що позитивного відбулося в економіці України за останні півроку? Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2518542-so-pozitivnogo-vidbulosa-v-ekonomici-ukraini-za-ostanni-pivroku.html> (дата звернення: 20.09.2019).
15. Економіка України: результати 2018 року та їх відлуння у майбутньому. Громадська організація «Інститут податкових реформ». URL: <https://ngoipr.org.ua/news/ekonomika-ukrayiny-rezultaty-2018-roku-ta-yih-vidlunnya-u-majbutnomu/> (дата звернення: 20.09.2019).
16. Визначено лідерів соціально-економічного розвитку регіонів за 2018 рік. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/viznacheno-lideriv-socekonomichnogo-rozvitku-regioniv-za-2018-rik-gennadij-zubko> (дата звернення: 20.09.2019).

17. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.09.2019).
18. Результати моніторингу стану соціально-економічного розвитку областей та міста Києва за 2018 рік. URL: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2019/6/5/Analiz_sotsialno_ekonomichnogo_rozvitku_regioniv_za_2018_rik.pdf (дата звернення: 20.09.2019).
19. Качний О. С. Державне управління соціально-економічним розвитком України: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 3. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1> HYPERLINK "http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1205"& HYPERLINK "http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1205"z=1205 (дата звернення: 20.09.2019).
20. Константинов О. О. Основні підходи до реалізації сучасних механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіону в Україні. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2014. №12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1011> (дата звернення: 20.09.2019).
21. Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <http://www.minregion.gov.ua/> (дата звернення: 20.09.2019).

ДОДАТОК А

ПЕРЕЛІК

щорічних індикаторів, на досягнення прогнозованих значень яких спрямована Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року (регіональний розріз)

Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах) у розрахунку на одну особу, грн.

Назва регіону	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	46413	48687	50961	58912	70575	87020
Автономна Республіка Крим						
Область:						
Вінницька	37270	39096	31123	33271	35420	37569
Волинська	30387	31876	27631	29431	31232	33033
Дніпропетровська	65897	69126	66822	71348	75874	80399
Донецька	26864	28180	46777	49474	52171	54868
Житомирська	30698	32202	28635	30586	32536	34487
Закарпатська	22989	24115	23510	25024	26538	28052
Запорізька	50609	53089	43718	46414	49110	51806
Івано-Франківська	33170	34795	32755	34978	37202	39425
Київська	60109	63054	57725	61864	66003	70142
Кіровоградська	39356	41284	34364	36754	39144	41534
Луганська	10778	11306	29500	31118	32736	34354
Львівська	37338	39168	34710	37070	39429	41788
Миколаївська	41501	43535	37391	39842	42292	44742
Одеська	41682	43724	39963	42509	45054	47600
Полтавська	66390	69643	57035	60875	64716	68557
Рівненська	30350	31837	27758	29574	31389	33205
Сумська	33944	35607	32454	34641	36828	39015
Тернопільська	26884	28201	24313	25968	27623	29277
Харківська	36588	38381	43941	46777	49613	52450
Херсонська	31243	32774	26795	28558	30321	32084
Хмельницька	32650	34250	28876	30829	32782	34736
Черкаська	30609	32109	36627	39174	41720	44267
Чернівецька	26838	28153	20717	22047	23378	24708
Чернігівська	31707	33261	31814	33952	36091	38229
м. Київ	91357	95833	146105	155950	165796	175641
м. Севастополь						

Обсяг реалізованої інноваційної продукції, % загального обсягу реалізованої промислової продукції)

Назва регіону	2015 рік	2017 рік	2019 рік
Україна	1,4	3	4,5
Автономна Республіка Крим			
Область:			
Вінницька	0,6	1,1	1,3
Волинська	2,2	2,6	3,1
Дніпропетровська	0,4	0,9	1,1
Донецька	2,6	1,6	1,9
Житомирська	1,8	2,7	3,3
Закарпатська	4,6	5,1	6,1
Запорізька	2,7	4,2	5,1
Івано-Франківська	1,3	2,2	2,6
Київська	0,8	1,5	1,8
Кіровоградська	2,3	3,6	4,3
Луганська	1,8	2,1	2,5
Львівська	1,9	2,9	3,5
Миколаївська	0,3	0,6	0,7
Одеська	1,2	1,9	2,3
Полтавська	1,9	2,6	3,1
Рівненська	0,4	0,6	0,7
Сумська	7,1	8,1	9,8
Тернопільська	2,8	2,9	3,5
Харківська	3,4	5,1	6,1
Херсонська	1,4	1,7	2
Хмельницька	0,7	1	1,2
Черкаська	0,7	0,8	1
Чернівецька	2,4	2,9	3,5
Чернігівська	0,5	1,1	1,3
м. Київ	0,4	1,2	1,4
м. Севастополь			

Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення, од.

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	74	74	75	76	76
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	58	60	62	63	65
Волинська	53	54	55	57	58
Дніпропетровська	78	78	78	78	78
Донецька	24	26	28	29	30
Житомирська	51	53	54	55	57
Закарпатська	48	49	51	52	53
Запорізька	79	80	81	81	82
Івано-Франківська	56	57	58	58	59
Київська	100	101	102	103	103
Кіровоградська	79	82	85	88	91
Луганська	15	15	16	17	18
Львівська	73	75	76	78	80
Миколаївська	90	91	92	93	94
Одеська	95	93	91	90	88
Полтавська	68	69	70	72	73
Рівненська	44	45	46	47	48
Сумська	51	53	54	56	57
Тернопільська	47	48	49	51	52
Харківська	87	87	87	87	87
Херсонська	75	77	79	80	82
Хмельницька	53	54	55	57	58
Черкаська	67	71	74	77	81
Чернівецька	43	44	44	44	44
Чернігівська	55	56	57	58	59
м. Київ	310	321	333	344	355
м. Севастополь					

Найвний дохід у розрахунку на одну особу, грн.

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	35610	37818	42288	44022	45958
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	33848	35946	38451	38468	40961
Волинська	28313	30068	32623	32559	34594
Дніпропетровська	43458	46152	52836	53067	56702
Донецька	19434	20638	29094	27422	27614
Житомирська	31441	33390	35607	35482	37650
Закарпатська	25045	26597	28072	27922	29579
Запорізька	42118	44729	47972	47985	51086
Івано-Франківська	29975	31833	33437	33290	35293
Київська	39178	41607	44817	44720	47509
Кіровоградська	30980	32900	35642	35592	37836
Луганська	11920	12659	20060	18364	17952
Львівська	33674	35761	38280	38243	40670
Миколаївська	33187	35244	37995	37831	40112
Одеська	37732	40071	42864	43139	46176
Полтавська	36393	38649	42582	42600	45360
Рівненська	29757	31602	35341	35371	37677
Сумська	33944	36048	39416	39402	41925
Тернопільська	26884	28551	30186	30009	31774
Харківська	36588	38856	42055	41924	44499
Херсонська	31243	33180	35065	35043	37278
Хмельницька	32650	34674	37838	37850	40298
Черкаська	30609	32506	35288	35179	37341
Чернівецька	26838	28502	30741	30648	32533
Чернігівська	31707	33672	36914	36721	38903
м. Київ	91357	97021	107807	109184	117511
м. Севастополь					

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування,

дол.США

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	886	927	979	1043	1147
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	113,1	118	125	133	146
Волинська	226	236	250	266	292
Дніпропетровська	1075	1124	1187	1266	1391
Донецька	385	403	425	453	498
Житомирська	179	187	198	211	232
Закарпатська	253	265	279	298	327
Запорізька	372	389	411	438	481
Івано-Франківська	594	621	656	699	769
Київська	870	910	961	1024	1126
Кіровоградська	61	64	67	72	79
Луганська	173	181	191	204	224
Львівська	434	454	479	511	562
Миколаївська	197	206	218	232	255
Одеська	560	586	619	659	725
Полтавська	704	736	778	829	911
Рівненська	157	164	173	185	203
Сумська	172	180	190	203	223
Тернопільська	46	48	51	54	60
Харківська	606	634	669	714	784
Херсонська	192	201	212	226	248
Хмельницька	125	131	138	147	162
Черкаська	272	285	300	320	352
Чернівецька	63	66	70	74	82
Чернігівська	234	245	258	276	303
м. Київ	7469	7813	8250	8795	9665
м. Севастополь					

Обсяг експорту товарів у розрахунку на одну особу, дол. США)

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	852,1	887	952	984	1065
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	615,8	641	688	711	770
Волинська	587,3	611	656	678	734
Дніпропетровська	1808,7	1883	2020	2089	2260
Донецька	806,4	839	901	931	1008
Житомирська	389,6	406	435	450	487
Закарпатська	962,6	1002	1075	1112	1203
Запорізька	1312,7	1367	1466	1516	1640
Івано-Франківська	415,4	432	464	480	519
Київська	983,7	1024	1099	1136	1229
Кіровоградська	440,9	459	492	509	551
Луганська	198	206	221	229	247
Львівська	503,4	524	562	581	629
Миколаївська	1443,7	1503	1613	1667	1804
Одеська	636,6	663	711	735	796
Полтавська	1002,2	1043	1119	1158	1252
Рівненська	273,8	285	306	316	342
Сумська	489	509	546	565	611
Тернопільська	277	288	309	320	346
Харківська	379,3	395	424	438	474
Херсонська	232,8	242	260	269	291
Хмельницька	247,1	257	276	285	309
Черкаська	383,4	399	428	443	479
Чернівецька	131,3	137	147	152	164
Чернігівська	416,5	434	465	481	520
м. Київ	2938,3	3059	3282	3394	3672
м. Севастополь					

Демографічне навантаження населення віком 16-59 років на 1 тис. осіб
постійного населення, (проміле)

Назва регіону	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	628	639	649	660
Автономна Республіка Крим				
Область:				
Вінницька	657	662	666	670
Волинська	633	638	644	649
Дніпропетровська	641	655	669	683
Донецька	648	662	677	691
Житомирська	655	661	668	674
Закарпатська	609	617	625	633
Запорізька	645	661	676	692
Івано-Франківська	597	601	605	609
Київська	627	637	647	656
Кіровоградська	667	676	685	693
Луганська	630	646	661	677
Львівська	593	599	606	612
Миколаївська	628	641	653	665
Одеська	632	645	658	670
Полтавська	628	634	641	648
Рівненська	635	641	647	652
Сумська	624	633	642	652
Тернопільська	605	606	607	608
Харківська	595	607	618	630
Херсонська	636	649	663	676
Хмельницька	653	660	667	674
Черкаська	650	657	663	669
Чернівецька	602	606	610	614
Чернігівська	677	685	692	700

Загальний коефіцієнт вибуття сільського населення (вибуття із сільської місцевості на 1 тис. наявного сільського населення), проміле

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	5,9	6,2	4,9	3,7	2,4
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	4,2	5	4	3	1,9
Волинська	4,5	5,4	4,2	3,2	2,1
Дніпропетровська	5,1	6,1	4,8	3,6	2,4
Донецька	9,8	11,7	9,2	7	4,5
Житомирська	9,5	11,3	8,9	6,8	4,4
Закарпатська	2,1	2,5	2	1,5	1
Запорізька	3,5	4,2	3,3	2,5	1,6
Івано-Франківська	5,4	6,4	5,1	3,8	2,5
Київська	7	8,3	6,6	5	3,2
Кіровоградська	9	10,7	8,5	6,4	4,2
Луганська	6,5	7,7	6,1	4,6	3
Львівська	8,4	10	7,9	6	3,9
Миколаївська	8,4	10	7,9	6	3,9
Одеська	5,8	6,9	5,5	4,1	2,7
Полтавська	9,3	11,1	8,8	6,6	4,3
Рівненська	5,1	6,1	4,8	3,6	2,4
Сумська	13,8	16,4	13	9,8	6,4
Тернопільська	3,6	4,3	3,4	2,6	1,7
Харківська	6,3	7,5	5,9	4,5	2,9
Херсонська	3,6	4,3	3,4	2,6	1,7
Хмельницька	4,5	5,4	4,2	3,2	2,1
Черкаська	5,3	6,3	5	3,8	2,4
Чернівецька	2,7	3,2	2,5	1,9	1,2
Чернігівська	7,3	8,7	6,9	5,2	3,4

Загальний коефіцієнт смертності (смертей на 1 тис. наявного населення),
проміле

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	14,7	13,8	13,5	13,3	13
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	15,4	15	14,8	14,6	14,4
Волинська	13	12,2	11,9	11,6	11,3
Дніпропетровська	16,4	14,9	14,6	14,3	14,1
Донецька	15,6	15,4	15,1	14,9	14,6
Житомирська	16,2	15,8	15,6	15,3	15,1
Закарпатська	12,2	11,1	10,9	10,7	10,5
Запорізька	16,1	14,6	14,5	14,3	14,1
Івано-Франківська	12,5	12,2	12,1	12	11,9
Київська	16,3	15,1	14,8	14,5	14,3
Кіровоградська	16,8	15,9	15,6	15,4	15,1
Луганська	12,1	11,1	10,2	9,2	8,3
Львівська	12,7	12	11,9	11,8	11,6
Миколаївська	15,1	14,1	13,9	13,6	13,4
Одеська	14,1	13,2	12,9	12,6	12,4
Полтавська	17,1	15,9	15,6	15,4	15,1
Рівненська	12,5	11,7	11,5	11,3	11
Сумська	16,9	16	15,8	15,5	15,2
Тернопільська	14,1	13,4	13,3	13,2	13
Харківська	15,6	14,2	14	13,8	13,6
Херсонська	15,5	14,3	14,1	13,9	13,7
Хмельницька	15,5	14,9	14,7	14,5	14,3
Черкаська	16,4	15,7	15,5	15,2	15
Чернівецька	12,7	12,3	12,1	12	11,9
Чернігівська	18,5	17,7	17,4	17,1	16,7
м. Київ	10,5	9,6	9,5	9,4	9,3
м. Севастополь					

Рівень безробіття населення віком 15—70 років, визначений за методологією

Міжнародної організації праці, %

Назва регіону	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	9,1	9,3	9,3	9,1	8,9	8,5
Автономна Республіка Крим						
Область:						
Вінницька	9	9,1	9,3	9,5	9,1	8,8
Волинська	8,7	9,1	9,4	9,8	9,6	9,2
Дніпропетровська	7	7,3	7,6	7,8	7,6	7,3
Донецька	9,4	10,1	10,8	11,4	11,4	11
Житомирська	10,4	10,8	11,1	11,5	11,3	10,9
Закарпатська	8,3	8,3	8	8,1	7,8	7,5
Запорізька	7,3	7,6	7,8	8	7,9	7,6
Івано-Франківська	7,4	7,2	6,9	6,9	6,5	6,3
Київська	6,6	6,9	7,1	7,4	7,1	6,8
Кіровоградська	9,5	10,1	10,7	11,3	11,2	10,8
Луганська	9,1	10,2	9	9,3	9,2	8,8
Львівська	7,7	7,9	8,1	8,2	8,1	7,7
Миколаївська	7,9	8,2	8,3	8,5	8,2	7,8
Одеська	5,8	6	6,1	6,2	6	5,8
Полтавська	9,7	10,1	9,5	9,8	9,5	9,1
Рівненська	9,0	8,9	8,8	8,6	8	7,6
Сумська	7,7	7,5	7,4	7,2	6,7	6,5
Тернопільська	10,1	10,3	10,4	10,6	10,3	9,9
Харківська	6,9	7,1	7,2	7,4	7,2	6,9
Херсонська	9,2	9,5	9,7	10	9,7	9,3
Хмельницька	8,6	8,8	8,8	8,9	8,7	8,4
Черкаська	9	9,2	9,4	9,5	9,1	8,8
Чернівецька	7,9	8	8,1	8,2	7,9	7,6
Чернігівська	10	10,1	10,3	10,5	10,2	9,8
м. Київ	5,8	6,1	6,3	6,5	6,3	6,1
м. Севастополь						

Щільність автомобільних доріг загального користування державного та місцевого значення з твердим покриттям, кілометрів доріг на 1 тис. кв. кілометрів території

Назва регіону	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	276,64	276,66	276,68	276,68	276,74	276,75
Автономна Республіка Крим						
Область:						
Вінницька	338,72	338,58	338,58	338,58	338,58	338,58
Волинська	288,37	288,37	288,37	288,37	288,37	288,37
Дніпропетровська	287,31	287,56	287,56	287,56	287,73	287,73
Донецька	302,3	302,3	302,3	302,3	302,3	302,3
Житомирська	279,81	279,81	279,81	279,81	279,81	279,81
Закарпатська	260,77	260,77	260,77	260,77	260,77	260,77
Запорізька	250,75	250,64	250,64	250,64	250,64	251,02
Івано-Франківська	295,72	295,71	295,71	295,71	295,71	295,71
Київська	297,5	297,52	297,52	297,52	297,94	297,94
Кіровоградська	252,09	250,53	250,53	250,53	250,53	250,53
Луганська	219,87	219,87	219,87	219,87	219,87	219,87
Львівська	376,2	376,19	376,53	376,53	376,53	376,53
Миколаївська	195,46	194,48	194,48	194,48	194,81	194,81
Одеська	242,33	242,99	242,99	242,99	242,99	242,99
Полтавська	308,2	308,2	308,38	308,38	308,38	308,38
Рівненська	252,99	253,32	253,32	253,32	253,32	253,32
Сумська	282,18	282,18	282,18	282,18	282,18	282,18
Тернопільська	360,92	360,94	360,94	360,94	360,94	360,94
Харківська	298,9	298,9	298,9	298,9	298,9	298,9
Херсонська	174,32	174,32	174,32	174,32	174,32	174,32
Хмельницька	345,45	345,74	345,74	345,74	345,74	345,74
Черкаська	283,81	285,6	285,6	285,6	285,6	285,6
Чернівецька	355,52	355,52	355,52	355,52	355,52	355,52
Чернігівська	226,58	226,71	226,71	226,71	226,87	226,87

Питома вага утилізованих відходів, відсотків загальної кількості утворених
відходів

Назва регіону	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	28,6	30,2	31,8	33,4	35
Автономна Республіка Крим					
Область:					
Вінницька	18,2	19,6	21	22,6	24,9
Волинська	14,8	15,9	17,1	18,4	20,2
Дніпропетровська	45,4	48,8	52,4	56,3	61,9
Донецька	19,3	20,8	22,3	23,9	26,3
Житомирська	20,4	21,9	23,5	25,3	27,8
Закарпатська	19,6	21	22,6	24,3	26,7
Запорізька	53,9	57,9	62,2	66,8	73,5
Івано-Франківська	27,9	29,9	32,2	34,5	38
Київська	8,6	9,2	9,9	10,6	11,7
Кіровоградська	24,3	26,1	28,1	30,1	33,1
Луганська	14	15	16,1	17,3	19
Львівська	11,8	13,9	14,9	16	17,6
Миколаївська	4,3	4,7	5	5,4	5,9
Одеська	2,2	2,9	4,1	5,3	5,8
Полтавська	71,4	72,5	73,5	74,6	82,1
Рівненська	12	12,9	13,8	14,8	16,3
Сумська	28,9	31	33,3	35,8	39,4
Тернопільська	22,9	26,9	30,4	34,2	37,6
Харківська	14,3	15,3	16,5	17,7	19,5
Херсонська	17,4	18,7	20,1	21,6	23,8
Хмельницька	44,2	47,5	51	54,8	60,3
Черкаська	74,1	79,6	85,5	91,8	93,4
Чернівецька	17,6	18,9	20,3	21,8	24
Чернігівська	17,6	18,9	20,3	21,9	24,1
м. Київ	10,2	11	12,9	14,6	16,1
м. Севастополь					

Питома вага площі природно-заповідного фонду, відсотків площі
адміністративно-територіальної одиниці)

Назва регіону	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Україна	6,3	6,6	8,7	10,8	12,9	15
Автономна Республіка Крим						
Область:						
Вінницька	2,24	2,25	3,69	5,12	6,56	8
Волинська	11,11	11,11	14,15	17,2	20,25	23,3
Дніпропетровська	2,9	3	4,12	5,25	6,37	7,5
Донецька	3,51	3,51	4,85	6,2	7,55	8,9
Житомирська	4,58	4,58	8,68	12,79	16,89	21
Закарпатська	14	14,02	17,51	21,01	24,5	28
Запорізька	4,57	4,6	6,45	8,3	10,15	12
Івано-Франківська	15,71	15,71	19,03	22,35	25,67	29
Київська	4,04	10,3	10,65	11	11,35	11,7
Кіровоградська	4,04	4,04	4,8	5,57	6,33	7,1
Луганська	3,46	3,46	4,47	5,48	6,49	7,5
Львівська	7,13	7,14	10,23	13,32	16,41	19,5
Миколаївська	3,07	3,07	4,52	5,98	7,44	8,9
Одеська	4,53	4,53	5,99	7,46	8,93	10,4
Полтавська	4,95	4,95	7,08	9,22	11,36	13,5
Рівненська	8,84	8,85	11,71	14,57	17,43	20,3
Сумська	7,4	7,4	10,05	12,7	15,35	18
Тернопільська	8,88	8,91	11,43	13,95	16,47	19
Харківська	2,36	2,36	4,02	5,68	7,34	9
Херсонська	10,6	10,6	12,42	14,25	16,07	17,9
Хмельницька	15,15	15,15	18,48	21,82	25,16	28,5
Черкаська	3,02	3,05	4,53	6,01	7,49	9
Чернівецька	12,8	12,8	16,35	19,9	23,45	27
Чернігівська	7,81	7,81	10,7	13,59	16,48	19,4
м. Київ	21	21				21
м. Севастополь						

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

РЕФЕРАТ
ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

на тему:

**«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ»**

Студента III курсу, 6С групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне управління
та адміністрування»

Гнаткевич Карина
Михайлівна

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування

Орлова Наталія
Сергіївна

Гарант освітньої програми
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічного
управління та адміністрування

Головня Юлія
Ігорівна

Київ 2020

Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (21 найменування), додатку. Загальний обсяг роботи становить 34 друкованих сторінок.

Робота містить 5 таблиць.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей та напрямів реалізації державної політики регіональним розвитком в Україні.

Для досягнення визначеної мети поставлено такі завдання:

- визначити особливості державної політики регіонального розвитку;
- провести моніторинг розвитку регіонів та м. Києва;
- виділити пріоритетні напрямки державної політики регіонального розвитку.

Об'єктом є соціально-економічний розвиток регіонів України та м. Києва.

Предметом дослідження є державна політика розвитку регіонів України (м. Київ).

Методами дослідження є: метод узагальнення, порівняння, аналізу та синтезу; систематизації.

У першому розділі визначено особливості державної політики регіонального розвитку.

У другому розділі зроблено аналіз регіонального розвитку України та моніторинг розвитку м. Києва, виділено пріоритетні напрямки державної політики регіонального розвитку.

Одержані результати можуть бути використані органами державного управління, забезпечуючи покращення інвестиційного клімату регіонів, формування конкурентоспроможності їх, досягнення сталого соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: державна політика, соціально-економічний розвиток, регіон, моніторинг, інвестиції.

Гнаткевич К. М. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

В роботі узагальнено принципи державної регіональної політики, які реалізуються під впливом геополітичних та внутрішніх викликів зростання відкритості економіки. Визначено засади формування та реалізації державної політики регіонального розвитку. Проаналізовано регіональний розвиток України та проведено моніторинг розвитку м. Києва. Виділено основні причини виникнення негативних тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів: обмеження доступу товаровиробників до кредитних ресурсів; подорожчання матеріально-технічних ресурсів; низький рівень купівельної спроможності населення та ін. Систематизовано проблеми реалізації державної регіональної політики (проблеми конкурентоспроможності, проблеми розвитку територій, проблеми управління). Виділено пріоритетні напрямки державної політики регіонального розвитку.

Ключові слова: державна політика, соціально-економічний розвиток, регіон, моніторинг, інвестиції.

Gnatkevich K.M. IMPLEMENTATION OF GOVERNMENT POLICY OF REGIONAL DEVELOPMENT

The paper summarizes the principles of government regional policy, which are realized under the influence of geopolitical and internal challenges of increasing the openness of the economy. The principles of formation and realization of the government policy of regional development are determined. The regional development of Ukraine has been analyzed and the development of Kyiv has been monitored. The main reasons for the negative tendencies of the socio-economic development of the regions are identified: restrictions on access of producers to credit resources; appreciation of material and technical resources; low level of purchasing power of the population, etc. There is are systematized the problems of realization of the government regional policy (problems of competitiveness,

problems of development of territories, problems of management). It is highlighted the priority directions of the government policy of regional development .

Keywords: government policy, socio-economic development, region, monitoring, investments.

ДОПОВІДЬ

Шановні члени екзаменаційної комісії! Дозвольте доповісти результати випускної кваліфікаційної роботи на тему «РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ»

Метою державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку України та її регіонів, забезпечення їх соціальної та економічної єдності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних стандартів для кожного громадянина незалежно від його місця проживання. Формування державної регіональної політики здійснюється за допомогою таких функцій управління як прогнозування, програмування і планування. Головною метою державного управління соціально-економічним розвитком регіону є підвищення рівня задоволення соціально-економічних потреб населення, яке проживає на території конкретного регіону, на основі його комплексного розвитку. Обґрунтований, з точки зору здатності органів регіональної влади здійснювати свої функції, рівень господарсько-економічної самостійності регіону впливає на ефективність регіонального управління.

Метою дослідження є обґрунтування особливостей та напрямів реалізації державної політики регіональним розвитком в Україні.

Об'єктом є соціально-економічний розвиток регіонів України та м. Києва. Предметом дослідження є державна політика розвитку регіонів України (м. Київ).

Стратегічною метою реалізації державної регіональної політики є створення умов для динамічного, збалансованого розвитку регіонів України з метою забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання.

Узагальнено принципи державної регіональної політики, які реалізуються під впливом геополітичних та внутрішніх викликів зростання відкритості економіки (конституційність та законність, співробітництво, паритетність, відкритість, субсидіарність, координація, єдність, історична спадкоємність, сталий розвиток).

Визначено засади формування та реалізації державної політики регіонального розвитку:

запровадження системи постійного моніторингу, аналізу та оцінки екзогенних (зовнішніх) та ендогенних (внутрішніх) факторів впливу на регіональний розвиток;

формування державної регіональної політики, реалізація якої поширюється на всі регіони та реагує на виклики екзогенних і ендогенних факторів;

запровадження механізму сильної та гнучкої координації всіх суб'єктів державної регіональної політики в процесі її формування та реалізації, взаємоузгодження регіональної політики з політикою розвитку окремих галузей;

створення чіткої функціональної структури центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Аналіз сучасного стану механізмів державного управління соціально-економічним розвитком регіону здійснюють за допомогою реалізації моніторингу стану соціально-економічного розвитку регіонів України. Моніторинг соціально-економічних процесів виступає як інструмент узгодження інтересів в процесі реалізації стратегії регіонального розвитку і є умовою та базою, на основі якої можлива консолідація регіонального співтовариства. Моніторинг реалізації державної регіональної політики проводиться шляхом визначення переліку відповідних індикаторів (показників), відстеження їх динаміки.

Аналіз регіонального розвитку України та моніторинг соціально-економічного розвитку міста Києва показав, що в регіонах спостерігається

продовження позитивної тенденції трьох попередніх років щодо зростання в ключових сферах розвитку, про що свідчить динаміка основних соціально-економічних показників:

збільшено обсяги виробництва промислової продукції у 12 регіонах та в цілому по Україні обсяги промислового виробництва залишилися на рівні відповідного періоду попереднього року (у січні-вересні 2018 року – зростання на 2,4 %);

зросли обсяги виробництва продукції сільського господарства у 16 регіонах та в цілому по Україні (на 5,9%, у січні-вересні 2018 року – на 4,9%);

збільшились обсяги будівельної продукції у 22 регіонах та в цілому по Україні (на 20,5%, у січні-вересні 2018 року – на 8,2%);

збільшено обсяги інвестицій, які залучаються в регіональні економіки: капітальні інвестиції зросли у 17 регіонах та в цілому по Україні (на 12,4%, у січні-вересні 2018 року – на 19,9%);

прямі іноземні інвестиції зросли у 22 регіонах та в цілому по Україні (на 5,5%, за 9 місяців 2018 року – на 1,2%);

збільшились доходи місцевих бюджетів в усіх регіонах: від 10,4% у Запорізькій до 20,9% у Львівській області; в середньому по Україні показник приросту склав 17,7% (у січні-вересні 2018 року – 17,7%), що дозволяє більш самостійно вирішувати місцеві проблеми розвитку;

вдалося покращити динаміку соціальних індикаторів:

реальна заробітна плата зросла в усіх регіонах: від 6,3 % в Одеській та Закарпатській до 12,9% у Дніпропетровській області і в цілому по Україні – на 9,5% (у січні-вересні 2018 року – на 12,8%);

обсяги заборгованості з виплати заробітної плати скоротились у 14 регіонах; у всіх регіонах зменшуються показники рівня безробіття населення.

У січні-червні 2019 року розвиток більшості регіонів за напрямом «Економічна ефективність» характеризувався позитивною динамікою у

сферах промислового, сільськогосподарського виробництва та виробництва будівельної продукції, а також уповільненням інфляційних процесів на споживчому ринку.

Виділено основні причини виникнення негативних тенденцій соціально-економічного розвитку регіонів: обмеження доступу товаровиробників до кредитних ресурсів; подорожчання матеріально-технічних ресурсів; низький рівень купівельної спроможності населення та ін. Систематизовано проблеми реалізації державної регіональної політики (проблеми конкурентоспроможності, проблеми розвитку територій, проблеми управління).

Головною метою державного управління регіональним розвитком стає забезпечення економічної й соціальної стабільності, захист вітчизняних виробників на світових ринках, гармонізація майнових відносин, зміцнення існуючого ладу, демократизація управління, транзит держави в європейські та євроатлантичні структури тощо.

Виділено пріоритетні напрямки державної політики регіонального розвитку. стимулювання та підтримка місцевих ініціатив щодо ефективного використання внутрішнього потенціалу регіонів для створення та підтримання повноцінного життєвого середовища, підвищення якості життя людей; зменшення територіальної диференціації за індексом регіонального людського розвитку; формування конкурентоспроможності регіонів через розроблення та впровадження програм і проектів підвищення конкурентоспроможності територій; стимулювання міжрегіональної інтеграції, подолання міжрегіонального відчуження, інтеграції регіональних економічних, інформаційних, освітніх просторів у єдиний загальноукраїнський простір; поліпшення матеріального, фінансового, інформаційного, кадрового та іншого ресурсного забезпечення розвитку регіонів,

Доповідь закінчено! Дякую за увагу!